

УДК 32.019.15:327.8

ВНУТРІШНІ ЗАГРОЗИ ТА ВИКЛИКИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕДІА-ПРОСТОРІВ: НАУКОВЕ ОСМИСЛЕННЯ ПРОБЛЕМИ

Конах В. К.

Кандидат політичних наук, докторант Національного інституту стратегічних досліджень.

Анотація. *Аналіз наукових публікацій присвячених внутрішнім загрозам та викликам розвитку національних медіа-просторів дозволяє віднести до них: внутрішні маніпулятивні інформаційно-психологічні впливи, протиправне розповсюдження інформації, а також розповсюдження протизаконного, шкідливого та неетичного контенту.*

Зокрема маніпулятивні інформаційно-психологічні впливи є результатом, як позиції власників, так і діяльності мас-медіа, що пов'язано з сутністю сучасної медіа-діяльності, яка визначається концентрацією, монополізацією та комерціалізацією мас-медіа. Серед форм протиправного розповсюдження інформації нині найпоширенішими є порушення авторських та суміжних прав на інформаційну продукцію, зокрема піратство й плагіат. Щодо розповсюдження протизаконного контенту, то під ним розуміють зокрема такий, що має відношення: до національної безпеки, в тому числі - поширення пропаганди тероризму. Щодо розповсюдження засудливого, зокрема неетичного контенту, то ця проблема пов'язана передовсім з позицією мас-медіа – нерідко журналісти, користуючись практично необмеженою свободою інформації, розповсюджують недостовірні дані про особу, образи на її адресу.

Поява вищезазначених загроз та викликів розвитку національних медіа-просторів призводить не лише до пошуку нових форм та засобів протидії ним, а й до переосмислення співвідношення засад демократії, зокрема свободи мас-медіа та необхідності контролю за їх діяльністю, підвищення забезпечення відповідальності мас-медіа перед суспільством тощо.

Ключові слова: *внутрішні загрози та виклики розвитку медіа-просторів, маніпулятивні інформаційно-психологічні впливи, протиправне розповсюдження інформації, протизаконний та неетичний контент.*

Постановка проблеми. Свобода слова і свобода інформації є священними для західної культури – вони є засадничими принципом ліберальної демократії. Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст., внаслідок запровадження новітніх інформаційних технологій та удосконалення їх матеріально-технічної бази, відбулося небачене розширення медіа-простору, яке створило безпрецедентні передумови для вільного створення та розповсюдження інформації. В цілому наявність множини диверсифікованих джерел інформації сприяє становленню демократичних принципів та свобод. Проте, вищезазначене зміни призвели не лише до позитивних наслідків, а зумовили появу нових викликів та загроз, які зокрема пов'язані з тим, що деякі із суб'єктів інформаційних відносин як на національному, так і глобальному рівнях, перетворивши інформацію на зброю, використовують свободу інформації для того щоб спотворити її засадничі принципи. Як зауважує російський медіа-аналітик Василь Гатов: «Якщо ХХ століття ознаменувалося боротьбою за свободу інформації та з цензурою, то ХХІ століття характеризуватиме зловживання недоброзичливих

діячів, держав чи корпорацій правом на свободу інформації» [1]. Таким чином, на сучасному етапі навіть розвинені демократичні держави стикаються з необхідністю переосмислення завдань пов'язаних з захистом національних медіа-просторів. Зокрема, нині актуальною постає проблема захисту національних медіа-просторів від внутрішніх маніпулятивних інформаційно-психологічних впливів, яка пов'язана як з позицією окремих власників, так подекуди й з поведінкою журналістів.

Мета статті – аналіз внутрішніх загроз та викликів розвитку національних медіа-просторів, визначення факторів, що спричиняють їх появу та ескалації, а також визначення засобів протидії ним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Впродовж останніх десятиріч увага дослідників була зосереджена на визначенні нових внутрішніх загроз та викликів розвитку національних медіа-просторів, а також пошуків шляхів протидії ним. Зокрема проблемі протидії внутрішнім маніпулятивним впливам присвячені роботи М. Ліпсона, М. Прайса та П. Круга; розповсюдженню та протидії так званому «медіа-тероризму» – В. Циганов, Г. Ласвелла, П. Вілкінсона та А. Шміта, порушенню авторських прав – М. Дорош, Дж. Карганаса, Т. Якобсена, розповсюдженню неетичного та протизаконного контенту – Д. Бойніка, Е. Фіхтеліуса, С. Фенглера. Таким чином на нинішньому етапі існує низка робіт, як зарубіжних, так і вітчизняних авторів на означеному напрямі.

Основні результати дослідження. Інформаційна сфера демократичного суспільства передбачає функціонування незалежних мас-медіа, які повинні забезпечити об'єктивне, неупереджене, правдиве викладення інформації споживачу. Проте, мас-медіа не можуть існувати без капіталу, тому навіть у демократичних суспільствах вони в більшій чи меншій мірі залежні – від власників, рекламодавців, ринкової кон'юнктури. І хоча для того, щоб використовувати мас-медіа, не обов'язково ними володіти, проте власність на них створює додаткові передумови для використання їх у якості інструменту маніпулятивного інформаційно-психологічного впливу. Як наслідок мас-медіа не лише слугують важливим засобом інформування населення, а й почасти поляризуються відповідно до фінансової залежності та використовуються їх власниками для соціального та політичного маніпулювання.

Необхідно зазначити, що проблема застосування внутрішніх маніпулятивних впливів пов'язана з сутністю сучасної медіа-діяльності, яка нині визначається своєрідним трикутником: концентрацією, монополізацією та комерціалізацією мас-медіа. Ще однією зі світових тенденції розвитку медіа-простору постає зрощування інформаційного бізнесу з фінансово-промисловим капіталом. Такі явища, на думку дослідників, простежуються фактично у всіх країнах світу [2].

Зокрема щодо концентрації та монополізації мас-медіа, то очевидним наслідком постає так званий «ефект Берлусконі», коли якась особа чи партія створюють медіа-імперію і користуються широчезним і неконтрольованим політичним впливом. Як зазначає Морріс Ліпсон «така концентрація права власності в руках обмеженого кола осіб представляє собою потенційну небезпеку, оскільки може призвести до можливої концентрації впливу задля його використання в політичних, особистих, ідеологічних або комерційних цілях» [3, с. 30]. На інші загрози у зв'язку з концентрацією мас-медіа звертають увагу й Монро Прайс та Пітер Круг – «компанії, у чиїх руках перебувають мережі розповсюдження, можуть використовувати своє положення «контролера» для розповсюдження інформації та програм лише своєї інформаційної групи. Таким чином, обмежується свобода розповсюдження. <...> У зв'язку з концентрацією ЗМІ виникає стурбованість у зв'язку з питанням, чи надає подана громадянам інформація простір для розвитку національної са-

мобутності, а також наскільки вона дозволяє накопичувати національний досвід під час надання громадянам інформаційних послуг» [4]. Тому, як слушно відмічають Річард Коллінз та Кристина Марроні, у демократичному суспільстві не повинна домінувати єдина медіа-компанія, навіть якщо вона представляє диверсифіковану продукцію [5, с. 66].

Американські дослідники Р. Беркман та Л. Кітч зауважують, що найбільш небезпечним типом концентрації мас-медіа є монопольна власність. За класифікацією авторів вона може включати: багатоманітну власність над декількома медіа одного типу – власність декількох газет або декількох радіостанцій, або декількох телевізійних станцій; медіа-конгломерати – власність на різні типи ЗМІ, наприклад, власність на газету та телевізійну станцію, або на газету та радіостанцію; по-третє, конгломерати різних індустрій – власність на медіа та власність в інших індустріях, які не пов'язані з комунікаціями. [6, с. 42].

Як механізм боротьби з концентрацією та монополізацією мас-медіа науковці пропонують встановлення абсолютної прозорості щодо приватної власності в медіа-індустрії та застосування громадський контроль та регулювання [7, с. 71]. А Іоана Авдані взагалі вважає що, прозорість власності мас-медіа є їх суспільним обов'язком. Адже мас-медіа мають двояку природу: з одного боку вони є комерційними підприємствами, а з іншого – інструментом забезпечення прав людини. «Засоби масової інформації існують для того, щоб діяти від імені суспільства та згідно його мандату. Саме цей мандат суспільства накладає на ЗМІ особливі зобов'язання щодо прозорості, оскільки фактично ЗМІ надають суспільні послуги, не дивлячись на приватну форму власності» [8, с.23]. А на думку П. Маковей, Н. Гогу та И. Бундукі, за відсутності інформування суспільства про тих, хто стоїть за тими чи іншими мас-медіа «порушується право громадян на доступ до інформації про власність, джерелах фінансування, редакційну політику або політичну орієнтацію мас-медіа» [9, с. 46].

Щодо комерціалізації мас-медіа, то вона, перетворивши інформацію на товар, який можна вигідно продати аудиторії та нівелюючи поняття «свободи поглядів» – звівши його до уседозволеності, призводить до розповсюдження неперевіреної інформації, а почасти й відвертій брехні лише тому, що це може принести надприбутки їх власникам. Особливо ці проблеми загострилися із розвитком та повсякденним використанням «всесвітньої павутини», оскільки Інтернет який створювався, як важливий інструментом для здійснення права на вираження думок, ідей, поглядів реалізації права на свободу слова, в останні роки перетворився на майданчик протиправного розповсюдження інформації, а також розповсюдження протизаконного та засудливого (шкідливого чи неетичного) контенту.

При цьому під протизаконним контентом розуміють такий, що має відношення: до національної безпеки (інструкції з виготовлення вибухових пристроїв, з незаконного виробництва наркотиків, інструкції з проведення терористичних акцій); до захисту неповнолітніх (образливі форми маркетингу, сцени насильства, порнографія); до захисту людської гідності (підбурювання до расової ненависті або расової дискримінації); до економічної безпеки (шахрайство, інструкції по піратському використанню кредитних карток); до захисту інформації (діяльність злочинних хакерів); до захисту приватного життя (недозволена передача персональних даних, електронне переслідування); до захисту репутації (наклеп у пресі, незаконна порівняльна реклама); до інтелектуальної власності (недозволене поширення творів, захищених авторським правом, наприклад, комп'ютерних програм або музичних творів) [10, ст. 1]. Під засудливим контентом розуміється такий, що не є протизаконним, проте поширення якого обмежене (наприклад тільки для дорослих), а також зміст, якого може образити деяких користувачів, хоча його розповсюдження не обмежене в силу принципу свободи самовираження [10, ст. 1]. У цьому контексті слід

відмітити, що вищезазначені види інформації у різних державах можуть належати до різного типу контенту, тому по відношенню до них можуть прийматися різні види обмежень, проте існують деякі види інформації, розповсюдження якої заборонено в більшості держав.

До прикладу дитяча порнографія – це той тип контенту, заборона якого не підлягає сумніву, так само як і кримінальна відповідальність за її поширення. Як зауважує Ів Саломон, експерт Ради Європи: дитяча порнографія – це той тип контенту, який є кримінально караним в усіх країнах, і для боротьби з нею потрібна широка міжнародна співпраця. Тому вона вважає, що один із методів боротьби з дитячою порнографією постає блокування такого контенту. Однак, воно не завжди діє ефективно, оскільки, по-перше, користувачі можуть знаходити способи обійти ці блоки; по-друге, рішення блокувати викликає протест у провайдерів, які побоюються, що об'єктом блокування можуть стати й інші сайти, які не містять забороненого чи шкідливого контенту. Тому важливо, аби ці законодавчі норми були прописані максимально чітко [11]. Ще одним засобом боротьби з незаконним контентом є його видалення, у такому випадку відповідальності за його розміщення покладається на Інтернет-провайдерів. Проте, медіа-експерти, зокрема Синтія Вонг, такі кроки вважають невиправданими, з огляду на те, що захист посередників, якими і є Інтернет-провайдери від відповідальності є надзвичайно важливим для збереження Інтернету як інструменту безкоштовного висловлювання і доступу до інформації [12, с. 21].

Окремим викликом розповсюдження незаконного контенту в медіа-просторі постає проблема розповсюдження пропаганди тероризму, або так званого «медіа-тероризму», який так само як і інформаційно-психологічна війна здійснюється на політичному, філософському, правовому, естетичному, релігійному та іншому напрямках, тобто в духовній сфері, там, де ведеться боротьба ідей. Таким чином медіа-тероризм – це, одна з форм негативного інформаційно-психологічного впливу на особистість, суспільство і державу. Як зауважує В. Циганов, на відміну від тероризму минулого, який являв собою своєрідне «тріо», учасниками якого були «терористи + їхні жертви + влада», сучасний тероризм, частіше за все виступає у вигляді «квартету», партії якого виконують «терористи + їхні жертви + влада + ЗМІ». На його думку медіа-тероризм являє собою цілеспрямоване, планомірне, систематичне використання можливостей засобів масової інформації для створення и тиражування почуттів страху (жаху, занепокоєння, тривоги) і розповсюдження їх в інформаційному просторі з метою маніпулювання суспільною свідомістю [13, с. 19].

На той факт, що стратегія тероризму розрахована не так на безпосередні фізичні наслідки застосування сили, заподіяну нею матеріальну шкоду чи значну кількість загиблих, крах систем життєзабезпечення тощо, а радше на досягнення психологічного ефекту – сіяння страху і жаху, аналітики звернули увагу ще у ХХ ст. [14]. А зважаючи на швидкий розвиток інформаційних технологій та їх успішне використання терористами, в науці набула поширення теорія щодо наявності «симбіотичного зв'язку» між тероризмом та мас-медіа, згідно з якою терористичні організації використовують мас-медіа, як провідник для своїх меседжів до широкого загалу, одночасно постачаючи «гарячі новини» мас-медіа [15]. У цьому контексті Тед Коппел із американської телекомпанії АВС слушно зауважує: «мас-медіа – особливо телебачення – й терористи, вступаючи у відносини спеціальної залежності, потребують одні одних, між ними виникають відносини симбіозу. Без телебачення терорист уподібнився б до філософа, закинутого у лісові нетрі, до голосу якого ніхто не дослухається й докази якого ніким не почуті. Але й телебачення без показу актів терору втратило б значною мірою інтерес аудиторії» [16].

Ще однією небезпекою висвітлення терористичної діяльності в мас-медіа постає те, що останні, як правило, не лише викладають факти, але й відбивають певні політичні, ідеологічні, національні, релігійні пристрасті. Залежно від позиції джерела інформації, терористи можуть постати або революціонерами, партизанами, борцями за незалежність або ж міжнародними злочинцями, маніакальними особистостями, мізантропічними фанатиками. Як зауважує Н'юман-Браун, «з урахуванням сучасних методів пропаганди, така інформація в послідовному порядку її висвітлення може змінити громадську думку в культурній, політичній та юридичній сферах діяльності» [17, с. 170]. Таким чином, на сучасному етапі атрибутивною ознакою тероризму стало активне використання інформаційних технологій, здатних перетворити цільову аудиторію на об'єкт маніпулювання.

Відтак, наявні проблеми висвітлення терористичної діяльності в мас-медіа на сучасному етапі зумовлюють необхідність перегляду не лише питання відповідальності мас-медіа перед суспільством, а також співвідношення засад демократії, зокрема свободи мас-медіа та необхідності контролю за їх діяльністю. У цьому контексті дослідники виділяють кілька підходів, якими можуть керуватися уряди демократичних суспільств для впливу на спосіб висвітлення терористичної діяльності у мас-медіа. Зокрема, Пол Вілкінсон виокремлює: політику повного невтручання в роботу мас-медіа, політику певного цензурування матеріалів у мас-медіа та політику саморегулювання мас-медіа. Так, політика повного невтручання або його максимальної мінімізації, на думку автора, передбачає не застосування урядом жодних специфічних заходів для регулювання висвітлення «терористичних матеріалів» через мас-медіа, незважаючи на особливості ситуації чи її можливі наслідки. Водночас П. Вілкінсон зауважує, що небезпеки такого підходу є цілком очевидними: досвідчені і компетентні у використанні мас-медіа терористичні організації користуватимуться величезною владою ЗМІ для посилення створеної ними атмосфери страху і руйнування, для розповсюдження пропаганди їхньої діяльності, для поширення їх курсу або примусу викупу від уряду, компаній чи багатих громадян. Друга альтернатива полягає у певному цензуруванні матеріалів мас-медіа на основі законного регулювання. Тут П. Вілкінсон посиляється на аргументи прихильників цензурування мас-медіа, які хоч і погоджуються, що свобода слова та публічних політичних дебатів є одним із несучих стовпів концепції демократичного суспільства, та все ж зазначають, що запровадження певних обмежень вільного вираження думок у ЗМІ іноді може бути необхідним заходом для боротьби з тероризмом. Згаданий автор вказує на те, що більшість медіа-організацій підтримують третій з можливих варіантів, тобто добровільне самообмеження. У цьому випадку мас-медіа самі розробляють нормативні принципи, яким саме чином діяти у кризових ситуаціях, спровокованих терактом [18, с. 154-157].

Водночас, важко не погодитися з думкою деяких дослідників щодо того, що запровадження цензури дійсно зменшує загрозу розповсюдження протизаконного контенту, зокрема «тероризм можна стримати завдяки «особливим заходам», але це неминуче призведе до тимчасового скорочення або припинення дії певних свобод. Наприклад, цензура <...> може бути необхідною» [19, с. 92]. Однак, українські та європейські експерти зазначають, що головна складність полягає в тому, аби боротьба зі справді шкідливим та незаконним контентом не перетворилась на необґрунтовану цензуру та закриття мас-медіа. Зокрема, Танел Танг – експерт Ради Європи зауважує, що часто буває складно встановити критерії блокування контенту: «Перш ніж забороняти сайти, я б радив державі подумати двічі. Обмеження повинні стосуватися виняткових випадків, оскільки не можна обмежувати права громадян на свободу слова та доступ до інформації» [20].

Іншим викликом демократичного розвитку медіа-простору постає протиправне розповсюдження інформації, зокрема порушення авторських та суміжних прав на інформа-

ційну продукцію. При цьому, найпоширенішими видами порушення авторських прав на сучасному етапі є «піратство» – неправомірне відтворення та поширення об'єктів авторського права та плагіат – приписування собі чужої інтелектуальної власності або її творче використання: переклад, адаптація, аранжування без отримання належного дозволу.

Говорячи про «піратство» слід зауважити, що більшість науковців негативно ставляться до цього явища називаючи його «глобальним батоном», «міжнародною чумою» та «нірваною для злочинців» [21]. Транснаціональні корпорації, гіганти звукозапису і кіностудії намагаються зупинити піратську індустрію, що росте та розвивається просто на очах. Офіс Торгового представника США також намагається боротися з піратством шляхом публікації щорічного «списку 301», що демонструє рівень захисту інтелектуальної власності у різних країнах світу та має на меті привернення уваги керівництва країн до означеної проблеми.

Зрозуміло, що інформаційне піратство негативне явище з яким слід боротися усіма наявними законними методами, проте проблема його розповсюдження не така однозначна, як видається на перший погляд. Зокрема це пов'язано з тим, що трактувати визначення піратства можна в досить широкому діапазоні: починаючи від незаконного копіювання і використання творів без згоди автора з метою перепродажу в комерційних масштабах, закінчуючи широко поширеною практикою особистого копіювання поза юрисдикцією щодо дотримання авторського права [22].

У цьому контексті слід зауважити, що на сучасному етапі дослідники намагаються розводити ці поняття, адже насправді існує принципова різниця між тим хто протиправно розміщує інформаційну продукцію з метою отримання прибутку, чи тим хто використовує інформацію задля задоволення власних інформаційних потреб. Зокрема, російський правник Станіслав Семілетов звертає увагу на те, що в Інтернеті є усталеною практикою копіювання веб-сторінок з інформацією для особистого вживання з розміщених для вільного огляду веб-сайтів, причому такі дії є безальтернативною необхідністю і способом фіксування необхідної інформації, а також основною перевагою Інтернету, як новітнього технічного засобу, але, з іншого боку, такі дії формально є порушеннями авторських прав [23]. А професор юридичного факультету Університету Чемпен Джон Тегранян підрахував, що сучасний активний користувач мережі Інтернет порушує авторське право щоденно, причому розмір компенсації, яку від нього можуть вимагати правовласники сягає 12 млн. дол. [24, с. 547]. З огляду на зазначене, такі науковці як Крістін Енгстрьом та Рікард Фальквінге доходять до висновку про те, що сьгоднішні підходи до забезпечення авторського права незбалансовані та несучасні. Адже на їх думку Інтернет – це різновид сучасної бібліотеки, до якої всі, у тому числі люди з обмеженими фінансовими можливостями можуть отримати доступ. Тому, на думку дослідників наразі слід змінювати концепт застосування авторського права в Інтернеті, а саме зробити будь яке копіювання та використання інформації у власних цілях некомерційним – безкоштовним, а також спростити та скоротити строк комерційного захисту [25, с. 5-6]. Подібний підхід підтримує і Пітер К. Йу, який зауважує, що захист прав інтелектуальної власності може бути благом або ж загрозою для свободи Інтернету. Тому на його думку, у тих країнах, де інформаційні потоки обмежені, балансування закону про авторське право, ймовірно потребує подальшого врегулювання, зокрема шляхом уведення: принципу справедливого використання, що передбачає можливість обмеженого використання захищеного авторським правом твору з метою критики, навчання або повідомлення новин, винятків для освітнього використання, обмеження на права переробки тощо [26, с. 8].

Іншим виміром проблеми щодо порушення авторських прав є плагіат, зокрема і в діяльності ЗМІ. Із розвитком цифрових технологій протиправне запозичення чужого контенту: тексту, зображення, графіки, фото, аудіо, відео, привабливого, успішного дизайну медійного проекту, програми стало епідемією у сучасній журналістиці. Однак, як зауважує український науковець Катерина Афанасьева, не зазначення чи неналежне маркування автора, джерела інформації є обманом своєї аудиторії, суспільства, адже поширюється неточна, неповна, недостовірна інформація, що може не тільки призвести до непорозумінь і скарг, а й дезорієнтувати людей. Надійна охорона авторського права журналістів, незалежно від того, які соціальні, політичні й культурні умови переважають у країні, допомагає забезпечити цілісність ЗМІ, а отже й довіру до них з боку суспільства [27]. На думку датського експерта з авторського права Т. Якобсена належним чином забезпечені права авторів є показником якісного рівня ЗМІ, адже на його думку «у разі, коли журналісти не наділені правами на інформацію, навряд чи можна покладатися на її надійність» [28].

Ще одним викликом розвитку медіа-простору постає розповсюдження засудливого, зокрема неетичного контенту. Варто зауважити, що ця проблема є актуальною і для демократичних країн, зокрема це засвідчують дискусії стосовно відповідальності мас-медіа, що останніми роками тривають у Європі. Нерідко мас-медіа користуючись практично необмеженою свободою інформації, розповсюджують недостовірні дані про особу, образи на її адресу. Чимало представників політики, економіки, суспільного життя не знаходять спокою в очікуванні того, що про них напишуть найвпливовіші за накладом та діапазоном розповсюдження видання. Подекуди таким чином різко обривалася не одна обнадійлива кар'єра. Така ситуація стає можливою з огляду на те, що у більшості випадків правовими нормами демократичних країн це не забороняється, а принципи ринкової економіки далеко не завжди відповідають моральним та етичним принципам журналістики. Крім того мас-медіа почасти не гребують і протиправними методами – у цьому контексті варто згадати скандал довкола вже неіснуючої британської газети «News of the World» із холдингу Руперта Мердока, журналісти якої, аби отримати ексклюзивну інформацію, прослуховували телефонні дзвінки зірок та підкуповували поліцейських.

Тож вагомим фактором, що обмежує неетичну поведінку стає сумління журналіста, а також кодекси етичної поведінки на які, як окремі журналісти, так і цілі редакції погоджуються на добровільній основі. В цьому контексті Девід Бойнік зазначає, що «етичні кодекси можуть виконувати безліч функцій, але їх головна функція – впливати на поведінку журналіста, викликаючи в них відповідальність перед суспільством» [29]. А відомий американський журналіст Девід Рендал відмічає, що: «Кодекс честі журналіста – це зведення правил, яких має притримуватися (або соромитися того, що не притримується) кожен поважачий себе журналіст» [30]. Зокрема до таких правил він відносить чесність, доброту та запобігання конфліктам. Один з найвідоміших репортерів Швеції Еріх Фіхтеліус також дуже детально розглядає стандарти роботи журналіста та передовсім виділяє такі як незаангажованість, нейтральність, точність та відокремлення фактів від коментарів [31, с. 159-163]. В цьому контексті варто звернути увагу й на слова комісара з прав людини Ради Європи Томаса Хаммарберга, який застерігає насамперед країни з традиційною демократією щодо реальної можливості зникнення критичної журналістики. Зокрема він зауважує, що незаконна та неетична діяльність в інформаційній сфері «дуже швидко викликає недовіру до мас-медіа з боку громадян та може використовуватися урядами в якості приводу для нав'язування регулювання та навіть цензури» [32].

Водночас слід зауважити, що результати аналітичних досліджень та практичних доробок останніх років в сфері забезпечення відповідальності мас-медіа перед суспільством

вказують на підвищення соціального інтересу до утворення нових форм журналістської підзвітності та намагання професійних спільнот переглянути наявні форми саморегуляції. Зокрема, дослідження Сюзани Фенглер засвідчили, що медіа-працівники багатьох країн ставлять під сумнів ефективність наявних практик саморегуляції мас-медіа. При цьому найбільш вагомими інструментами саморегуляції вважають нормативні засоби, а саме – настанови компаній (середня оцінка – 3,71 із 5) та медійне законодавство (3,64 з 5). Середній вплив мають такі традиційні засоби регулювання як етичні кодекси (3,43) та медіа-ради (2,95). Медіа-критика у мас-медіа (2,72), медіа-омбудсмен (2,27) чи галузеві журнали (2,16) мають ще менший вплив [33]. Тому нині не лише держави з перехідними суспільствами, а й національні медіа-системи, які вважалися взірцями у царині саморегулювання знаходяться в пошуках нових структур, форм та інструментів оптимізації свого функціонування.

Необхідно зазначити, що вищеперераховані виклики розвитку медіа-простору характерні для всіх сучасних видів мас-медіа, проте найбільшого розповсюдження мають в Інтернет-середовищі. Така ситуація насамперед пов'язана з особливостями мережі: можливості анонімного користування, можливості миттєвого створення та видалення контенту, а також неможливості перевірити увесь контент, який завантажують у всесвітню павутину. Тому сьогодні як ніколи важливо аби Інтернет-медіа в своїй діяльності дотримувалися етичних і правових вимог, що стосуються й інших мас-медіа, а також дотримувалися «нетикету» – загальних правил поведінки в Інтернеті. У цьому контексті Вірджинія Шиа, автор книги «Мережевий етикет» у 10 правилах поведінки в Інтернеті зауважує про необхідність дотримання тих же законів, стандартів поведінки, що і звичайному житті не дивлячись на те, що у віртуальному просторі шансів бути спійманими на гарячому значно менше. Також вона застерігає: «Не вірте тому, хто каже: «Вся етика тут полягає в тому, що Ви самі для себе встановите» [34].

Висновки. Аналіз наявних наукових публікацій щодо осмислення внутрішніх загроз та викликів розвитку національних медіа-просторів дозволяє до них віднести внутрішні маніпулятивні інформаційно-психологічні впливи, розповсюдження протизаконного, шкідливого та неетичного контенту, а також протиправне розповсюдження інформації. Вищезазначені загрози та виклики навіть у демократичних суспільствах призводить не лише до пошуку нових форм та засобів протидії ним, а й до переосмислення співвідношення засад демократії, зокрема свободи мас-медіа та необхідності контролю за їх діяльністю, питання підвищення забезпечення відповідальності мас-медіа перед суспільством тощо.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження на означеному напрямку можуть бути сконцентровані на вивченні наявних загроз та викликів внутрішніх загроз та викликів розвитку національного медіа-простору України та вироблення напрямів протидії ним, зокрема розробки та провадження Стратегії безпеки національного медіа-простору.

Список використаної літератури

1. Цит. за: Вайс М. Повелителі брехні: інформація, культура та гроші на службі Кремля [Електронний ресурс] / М. Вайс, П. Помаранцев // Часопис «Критика». – 11-12 (205-206). Режим доступу: <http://krytyka.com/ua/articles/povelyteli-brekhni-informatsiya-kultura-ta-hroshi-na-sluzhbi-kremlya?page=2>.
2. Тангейт М. Медиагиганты. Как крупнейшие медиакомпании выживают на рынке и борются за лидерство / Марк Тангейт // Москва. СПб: Альпина Паблишер, 2006. – 262 с.

3. Липсон М. Европейские тенденции в области концентрации прав собственности на вещательные средства массовой информации: угроза общественному вещанию и разнообразию содержания / Моррис Липсон // СМІ как бизнес. – Третья южно-кавказская конференция СМІ Тбилиси, 2 ноября 2006. Бюро Представителя по вопросам свободы средств массовой информации Организации по безопасности и сотрудничеству в Европе (ОБСЕ). – С. 29-42.
4. Прайс М., Круг П. Структура ЗМІ і сприятливе середовище [Електронний ресурс] / Монро Прайс, Пітер Круг [пер. з англ. Ян Чайковський] // Незалежний культурологічний часопис «І». – 2004, № 32. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ji.lviv.ua/n32texts/monro1.htm>.
5. Collins R. New Media, New Policies: Media and Communications Strategies for the Future / Richard Collins, Cristina Murrioni // Cambridge: Polity Press, 1996. – 243 p.
6. Berkman R. Politics in the Media Age / R. Berkman and W. L. Kitch // New York: McGraw-Hill Book Company, 1986. – 332 p.
7. Cuilenburg van J. New perspectives on media diversity. Toward a critical-rational approach to media performance / Changing media and communications. Concepts, technologies and ethics in global and national perspectives [edited by Y. N. Zassursky and E. Vartanova]. Moscow: Faculty of Journalism // Publisher ICAR, 1998. – P. 71-85.
8. Авадани И. Игра под названием «угадай, кто?» в средствах массовой информации: почему информация о собственности в сфере средств массовой информации должна быть прозрачной / Центральноазиатская конференция СМІ как бизнес. – Бишкек, 19 октября 2006. – Бюро Представителя по вопросам свободы средств массовой информации Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе (ОБСЕ). – С. 21-34.
9. Маковой П., Гогу Н., Бундуки И. Реформы в области средств массовой информации в 2009-2013 годах: между обещанием и фактами / Исследование о реализации целей и приоритетных мер правительства Республики Молдова в области средств массовой информации, намеченных в Плате действий на период 2009-2013 гг. – Кишинев, 2014 – 70 с.
10. План мероприятий по обеспечению безопасного пользования Интернетом: Европейский Союз [Электронный ресурс] / Послание Комиссии Европейского Парламента, Европейского Совета, Экономического и Социального Комитета и Комитета Регионов. – 01. 01. 1998. – Режим доступа: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_097.
11. Саломон І. Україна входить в десятку країн-лідерів по поширенню дитячої порнографії [Електронний ресурс] / Ів Саломон // Media Sapiens. – 03. 10. 1214. – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/media_law/law/iv_salomon_ukraina_vkhodit_v_desyatku_krainlideriv_po_poshirennyu_dityachoi_pornografii.
12. Вонг С. Не звинувачуйте зв'язківців: посередницька відповідальність і захист Інтернет-платформ / Синтія Вонг // «eJournal USA»: Державний департамент США, червень 2010 р. – Том 15. – № 6. – С. 19-21.
13. Цыганов В. Медиа-терроризм. Терроризм и средства массовой информации / Виктор Цыганов // К. : Ника-Центр, 2004. – 124 с.
14. Fromki D. The Strategy of Terrorism [Електронний ресурс] / David Fromkin // ESSAY, July 1975 Issue. – Режим доступу: <https://www.foreignaffairs.com/articles/1975-07-01/strategy-terrorism>.
15. Lockyer A. The Relationship between the Media and Terrorism [Електронний ресурс] / Lockyer Adam // Strategic and Defence Studies Centre. The Australian National University, 2003. – Режим доступу: <http://media.leeds.ac.uk/papers/pmt/exhibits/1767/lockyer.pdf>.

16. Цит. за: Ожеван М. А. Двогостра зброя [Електронний ресурс] / Микола Андрійович Ожеван // Національний інституту проблем міжнародної безпеки. – 06. 06. 2001. – Режим доступу: <http://www.niisp.org.ua/defa~144.php>
17. Цит. за: Коцур В. Тероризм і засоби масової інформації: межа об'єктивності і мас-медіального продовження терактів / Віталій Коцур // Політичний менеджмент. – № 6. 2009. – С. 167-172.
18. Wilkinson P. Terrorism versus Democracy. The Liberal State Response / Eugene P. Wilkinson // Second Edition. New York: Routledge, 2006. – 254. – р. 20.
19. Paletz D. L., Schmid A. P. Terrorism and the media / [editor: David L. Paletz, Alex P. Schmid] // London: Sage Pubns, 1992. – 250 p.
20. Дорош М. Свобода висловлювань в інтернеті – де її межа? [Електронний ресурс] / Марина Дорош // Media Sapiens. – 07. 10. 2014. – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/media_law/law/svoboda_vislovlyuvan_v_interneti_de_ii_mezha.
21. Караганис Дж. Медиа пиратство в развивающихся экономиках / под. ред. Джо Караганиса [пер. с англ. А. Козырев] // США: Social Research Conclis. – 431 с.
22. Сосновский Н. Авторское право как инструмент международного экономического давления [Електронний ресурс] / Н. Сосновский // Всеукраинская лиги авторов. – 09. 07. 2012. – Режим доступу: <http://www.ula.ua/b/avtorskoe-pravo-kak-instrument-mezhdunarodnogo-ekonomicheskogo-davleniya>.
23. Семилетов С. И. Проблемы охраны авторских прав в российском секторе Интернета / Станислав Иванович Семилетов [Електронний ресурс] // Институт государства и права РАН. – Доклад на II Всероссийской конференции «Право и Интернет: теория и практика». – Режим доступу: <http://www.ifap.ru/pi/02/r18.htm>.
24. Tehranian J. Infringement Nation: Copyright Reform and the Law/Norm Gap / John Tehranian // Legal Studies Research Paper Series. – University of Utah S.J. Quinney College of Law. – P. 537-550.
25. Енгстрьом К., Фальквинге Р. Дело о реформе копирайта / Кристин Енгстрьом, Рикард Фальквинге // Creative Commons ССО, 2012. – 86 с.
26. Йу П. К. Просування свободи Інтернету через систему авторського права / Пітер К. Йу // «eJournal USA»: Державний департамент США, червень 2010 р. – Том 15. – № 6. – С. 7-9.
27. Афанасьєва К. О. Авторське право та свобода інформації – дві складові одного процесу [Електронний ресурс] / Катерина Олександрівна Афанасьєва // Режим доступу: http%3A%2F%2Fpravo-media.at.ua%2Ftext%2FAP_svoboda_info.doc&ei=19RiVYquCorTUavOgdgF&usq=AFQjCNGZkP6Qs_yLsC_Jo9nOf-4vov7cTA&sig2=YjHsJYjTvWA-jwWBXnb8sBg.
28. Якобсен Т. Х. Авторське право у засобах масової інформації / Т. Х. Якобсен [уклад. В. С. Дроб'язко] // Авторське право та суміжні права. Європейський досвід. Кн. 2. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. – 460 с.
29. Бойник Д. Опыт трех редакций [Електронний ресурс] / Девид Бойник // Библиотека Центра экстремальной журналистики. – 10. 05. 06. Режим доступу: http://www.library.cjes.ru/online/?a=con&b_id=644.
30. Рэндалл Д. Универсальный журналист [Електронний ресурс] / Девид Рэндалл; [перев. с англ. А. Порьяза] // М., 1996. Режим доступу: http://krotov.info/libr_min/17_r/an/randall.html.
31. Фихтелиус Э. Новости. Сложное искусство работы с информацией / Эрих Фихтелиус // М. : Медиа-Мир, 2008. – 200 с.

32. Хаммарберг Т. Этическая журналистика: саморегулирование защищает независимость средств массовой информации [Электронный ресурс] / Томас Хаммарберг // Режим доступа: http://commissioner.cws.coe.int/tiki-view_blog.php?blogId=3&bl=y.
33. Fengler S. How effective is media self-regulation? Results from a comparative survey of European journalists [Электронный ресурс] / Susanne Fengler // European Journal of Communication. – January 12, 2015. Режим доступа: <http://ejc.sagepub.com/content/early/2015/01/09/0267323114561009.abstract>.
34. Цит. за: Лоянич А. А. Жизнь Online. Просто как дважды два / А. А. Лоянич // М. : Эксмо. – 2008. – 432 с.

THE INTERNAL THREATS AND CHALLENGES OF THE NATIONAL MEDIA-SPACE DEVELOPMENT: THE SCIENTIFIC UNDERSTANDING OF PROBLEMS

Konakh V. K.

PhD in Political Science, the doctoral of the National Institute for Strategic Studies

Abstract. *The analysis of scientific publications devoted to the internal threats and challenges in the development of the national media spaces can be attributed to them: the internal manipulative information-psychological influence, unlawful distribution of the information, and the dissemination of illegal, harmful and unethical content.*

In particular manipulative information-psychological influences are the result of the position of the owners and the activities of the mass-media, due to the nature of modern media activity, which is determined by the concentration, monopolization and commercialization of the mass-media.

Among the forms of unlawful dissemination of the information the most common now are violations of copyright and related rights in information products, in particular piracy and plagiarism. As for the distribution of illegal content, it is understood the particular one that has to do to the national security, including the dissemination of the terrorist propaganda As for the distribution judgmental, particularly unethical content, this problem is primarily associated with the position of mass-media – journalists often take almost unlimited freedom of information, spreading false data about the identity, insults to r address.

The emergence such threats and challenges in the development of national media spaces leads not only to find new forms and means of countering them, but also to a rethinking of the correlation of the principles of democracy including freedom of the mass-media, although the need for control over their activities, improving the accountability of media to the society etc.

Key words: *the internal threats and challenges to the development of national media-spaces, the manipulative information-psychological influence, the illegal dissemination of information, the illegal and unethical content.*

References

1. Tsyт. za: Vays M. Poveliteli brehni: informatsiya, kultura ta groshI na sluzhbi Kremlya [Elektronniy resurs] / M. Vays, P. Pomarantsev // Chasopis «Kritika». – 11-12 (205-206). Rezhim dostupu: <http://krytyka.com/ua/articles/povelyteli-brekhni-informatsiya-kultura-ta-hroshi-na-sluzhbi-kremlya?page=2>.
2. Div. dokl. Tangeyt M. Mediagigantyi. Kak krupneyshie mediakompanii vyizhivayut na rynke i boryutsya za liderstvo / Mark Tangeyt // Moskva. SPB: Alpina Pablisher, 2006. – 262 s.
3. Lipson M. Evropeyskie tendentsii v oblasti kontsetratsii prav sobstvennosti na veschatelnyie sredstva massovoy informatsii: ugroza obschestvennomu veschaniyu i raznoobraziyu sodержaniya / Morris Lipson // SMI kak biznes. – Tretya yuzhno-kavkazskaya konferentsiya SMI Tbilisi, 2 noyabrya 2006. Byuro Predstavitelya po voprosam svobodyi sredstv massovoy informatsii Organizatsii po bezopasnosti i sotrudnichestvu v Evrope (OBSE). – S. 29-42.

4. Prays M., Krug P. Struktura ZMI I spriyatlive seredovische [Elektronniy resurs] / Monro Prays, Piter Krug [per. z angl. Yan Chaykovskiy] // Nezalezhniy kulturologichniy chasopis «Yi». – 2004, № 32. – Rezhim dostupu: <http://www.ji.lviv.ua/n32texts/monro1.htm>.
5. Collins R. New Media, New Policies: Media and Communications Strategies for the Future / Richard Collins, Cristina Murrone // Cambridge: Polity Press, 1996. – 243 p.
6. Berkman R. Politics in the Media Age / R. Berkman and W.L. Kitch // New York: McGraw-Hill Book Company, 1986. – 332 p.
7. Cuilenburg van J. New perspectives on media diversity. Toward a critical-rational approach to media performance / Changing media and communications. Concepts, technologies and ethics in global and national perspectives [edited by Y. N. Zassursky and E. Vartanova]. Moscow: Faculty of Journalism // Publisher ICAR, 1998. – P. 71-85.
8. Avadani I. Igra pod nazvaniem «ugaday, kto?» v sreds vah massovoy informatsii: pochemu informatsiya o sobstvennosti v sfere sredstv massovoy informatsi dolzhna bat prozrachnoy / Tsentralnoaziatskaya konferentsiya SMI kak biznes. – Bishkek, 19 oktyabrya 2006. – Byuro Predstavatelya po voprosam svobodyi sredstv massovoy informatsin Organizatsiya po bezopasnosti i sotrudnchestvu v Evrope (OBSE). – S. 21-34.
9. Makovey P., Gogu N., Bunduki I. Reformy v oblasti sredstv massovoy informatsii v 2009-2013 godah: mezhdub obeschaniem i faktami / Issledovanie o realizatsii tseyey i prioritetnykh mer pravitelstva Respubliki Moldova v oblasti sredstv massovoy informatsii, namechennykh v Plane deystviy na period 2009-2013 gg. – Kishinev, 2014. – 70 s.
10. Plan meropriyatiy po obespecheniyu bezopasnogo polzovaniya Internetom: Evropeyskiy Soyuz [Elektronniy resurs] / Poslanie Komissii Evropeyskogo Parlamenta, Evropeyskogo Soveta, Ekonomicheskogo i Sotsialnogo Komiteta i Komiteta Regionov. – 01. 01. 1998. – Rezhim dostupu: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_097.
11. Salomon I. Ukrayina vkhodit v desyatku krayin-lideriv po poshirennyu dityachoy pornografii [Elektronniy resurs] / Iv Salomon // Media Sapiens. – 03. 10. 2014. – Rezhim dostupu: http://osvita.mediasapiens.ua/media_law/law/iv_salomon_ukraina_vkhodit_v_desyatku_krainlideriv_po_poshirennyu_dityachoi_pornografii.
12. Vong S. Ne zvinuvachuyte zv'yazklvtsIv: poserednitska vidpovidalnist i zahist Internet-platform / Sintiya Vong // «eJournal USA»: Derzhavniy departament SShA, cherven 2010 r. – Tom 15. – № 6. – S. 19-21.
13. Tsyiganov V. Media-terrorizm. Terrorizm i sredstva massovoy informatsii / Viktor Tsyiganov // K. : Nika-Tsentr, 2004. – 124 s.
14. Fromki D. The Strategy of Terrorism [Elektronniy resurs] / David Fromkin // ESSAY, July 1975 Issue. – Rezhim dostupu: <https://www.foreignaffairs.com/articles/1975-07-01/strategy-terrorism>.
15. Lockyer A. The Relationship between the Media and Terrorism [Elektronniy resurs] / Lockyer Adam // Strategic and Defence Studies Centre. The Australian National University, 2003. – Rezhim dostupu: <http://media.leeds.ac.uk/papers/pmt/exhibits/1767/lockyer.pdf>.
16. Tsyt. za: Ozhevan M. A. Dvogostra zbroya [Elektronniy resurs] / Mikola Andriyovich Ozhevan // Natsionalniy Institutu problem mizhnarodnoyi bezpeki. – 06. 06. 2001. – Rezhim dostupu: <http://www.niisp.org.ua/defa~144.php>.
17. Tsyt. za: Kotsur V. Terorizm i zasobi masovoyi informatsiyi: mezha ob'ektivnosti i mas-medialnogo prodovzheniya teraktiv / Vitaliy Kotsur // PolItichniy menedzhment. – № 6 2009. – S. 167–172.
18. Wilkinson P. Terrorism versus Democracy. The Liberal State Response / Eugene P. Wilkinson // Second Edition. New York: Routledge, 2006. – 254 p. – Rezhim dostupu: http://www.academia.edu/4028454/Paul_Wilkinson_Terrorism_Versus_Democracy_The_Liberal_State_Response_Cass_Series_Political_Violence_2006.
19. Paletz D. L., Schmid A. P. Terrorism and the media / [editor: David L. Paletz, Alex P. Schmid] // London: Sage Pubns, 1992. – 250 p.
20. Dorosh M. Svoboda vislovlyuvan v Interneti – de yiyi mezha? [Elektronniy resurs] / Marina Dorosh // Media Sapiens. – 07. 10. 2014. – Rezhim dostupu: http://osvita.mediasapiens.ua/media_law/law/svoboda_vislovlyuvan_v_interneti_de_yiyi_mezha.
21. Karaganis Dzh. Media piratstvo v razvivayuschihsy ekonomikah / pod. red. Dzho Karaganisa [per. s angl. A. Kozyrev] // SShA: Social Research Conclis. – 431 s.
22. Sosnovskiy N. Avtorskoe pravo kak instrument mezhdunarodnogo ekonomicheskogo davleniya [Elektronniy resurs] / N. Sosnovskiy // Vseukrainskaya ligi avtorov. – 09. 07. 2012. – Rezhim dostupu: <http://www.ula.ua/b/avtorskoe-pravo-kak-instrument-mezhdunarodnogo-ekonomicheskogo-davleniya>.
23. Semiletov S. I. Problemyi ohranyi avtorskiykh prav v rossiyskom sektore Interneta / Stanislav Ivanovich Semiletov [Elektronniy resurs] // Institut gosudarstva i prava RAN. – Doklad na II Vserossiyskoy konferentsii «Pravo i Internet: teoriya i praktika». – Rezhim dostupu: <http://www.ifap.ru/pi/02/r18.htm>.
24. Tehranian J. Infringement Nation: Copyright Reform and the Law/Norm Gap // Legal Studies Research Paper Series. – University of Utah S. J. Quinney College of Law. – P. 537-550.

25. Engstrom K., FalkvInge R. Delo o reforme kopirayta / Kristin Engstrom, Rikard Falkvinge // Creative Commons CCO, 2012. – 86 s.
26. Tsyt. za: Yu P. K. Prosvannaya svobodi Internetu cherez sistemu avtorskogo prava / Plter K. Yu // «eJournal USA»: Derzhavniy departament SShA, cherven 2010 r. – Tom 15. – № 6. – S. 7-9.
27. Afanaseva K. O. Avtorske pravo ta svoboda Informatsiyi – dvi skladovi odnogo protsesu [Elektronniy resurs] / Katerina Oleksandrivna Afanaseva // Rezhim dostupu: http://pravo-media.at.ua/text/AP_svoboda_info.doc&ei=19RiVYquCorTUavOgdgF&usg=AFQjCNGZkP6Qs_yLsC_Jo9nOf-4vov7cTA&sig2=YjH-sJYjTvWAjwWBXnb8sBg.
28. Yakobsen T. H. Avtorske pravo u zasobah masovoyi informatsiyi / T. H. Yakobsen [uklad. V. S. Drob'yazko] // Avtorske pravo ta sumIzhnI prava. Evropeyskiy dosvid. Kn.2. – K. : Vidavnichiy Dim «In yure», 2001. – 460 s.
29. Boynik D. Opyit treh redaktsiy [Elektronniy resurs] / Devid Boynik // Biblioteka Tsentra ekstrimalnoy zhurnalistiki. – 10. 05. 06. Rezhim dostupu: http://www.library.cjes.ru/online/?a=con&b_id=644.
30. Rendall D. Universalniy zhurnalist [Elektronniy resurs] / Devid Rendal; [perv. s angl. A. Poryaza] // M., 1996. Rezhim dostupu: http://krotov.info/libr_min/17_r/an/randall.html.
31. Fihtelius E. Novosti. Slozhnoe iskusstvo raboty s informatsiyey / Erih Fihtelius // M. : Media-Mir, 2008. – 200 s.
32. Hammarberg T. Eticheskaya zhurnalistika: samoregulirovanie zaschischaet nezavisimost sredstv massovoy informatsii [Elektronniy resurs] / Tomas Hammarberg // Rezhim dostupu: http://commissioner.cws.coe.int/tiki-view_blog.php?blogId=3&bl=y.
33. Fengler S. How effective is media self-regulation? Results from a comparative survey of European journalists [Elektronniy resurs] / Susanne Fengler // European Journal of Communication. – January 12, 2015. Rezhim dostupu: <http://ejc.sagepub.com/content/early/2015/01/09/0267323114561009.abstract>.
34. Tsyt. za: Loyanich A. A. Zhizn Online. Prosto kak dvazhdyi dva / A. A. Loyanich // M. : Eksmo, 2008. – 432 s.

ВНУТРЕННИЕ УГРОЗЫ И ВЫЗОВЫ РАЗВИТИЮ НАЦИОНАЛЬНЫХ МЕДИА-ПРОСТРАНСТВ: НАУЧНОЕ ОСМЫСЛЕНИЕ ПРОБЛЕМЫ

Конах В. К.

Кандидат политических наук, докторант Национального института стратегических исследований.

Аннотация. *Анализ научных публикаций посвященных внутренним угрозам и вызовам развития национальных медиа-пространств позволяет к ним отнести: внутренние манипулятивные информационно-психологические воздействия, противоправное распространение информации, а также распространение противозаконного, вредного и неэтичного контента.*

В частности манипулятивные информационно-психологические воздействия являются результатом, как позиции владельцев, так и деятельности масс-медиа, что связано с сущностью современной медиа-деятельности, которая определяется концентрацией, монополизацией и коммерциализацией СМИ. Среди форм противоправного распространения информации в настоящее время наиболее распространенными являются нарушения авторских и смежных прав на информационную продукцию, в частности пиратство и плагиат. Касательно распространения противозаконного контента, то под ним понимают такой, который имеет отношение: к национальной безопасности, в том числе – распространение пропаганды терроризма. Что касается распространения осудительного, в частности неэтичного контента, то эта проблема связана прежде всего с позицией СМИ – нередко журналисты, пользуясь практически неограниченной свободой информации, распространяют недостоверные данные о личности, оскорбления в ее адрес.

Появление вышеперечисленных угроз и вызовов развитию национальных медиа-пространств приводит не только к поиску новых форм и средств противодействия им, но и к переосмыслению соотношения принципов демократии, свободы СМИ и необходимо-

сти контролю за их деятельностью, повышению обеспечения ответственности масс медиа перед обществом и тому подобное.

Ключевые слова: *внутренние угрозы и вызовы развитию медиа-пространств, манипулятивные информационно-психологические воздействия, противоправное распространение информации, противозаконный и неэтичный контент.*